

המחבר מודה על שיתוף הפעולה של מרצה בן ה-20
המחבר מודה על שיתוף הפעולה של מרצה בן ה-20
המחבר מודה על שיתוף הפעולה של מרצה בן ה-20

יש עוד מוח והוא מסתתר במעיים

נח זבולוני

במשך שנים היינו אומרים לאנשים שסבלו מכיבי קיבה, בעיות בליעה, וכאבי בטן

כרוניים, שאלו בעיות דמיוניות- מודה הפרופ' מייקל גרשון, פרופיסור לאנטומיה, ולביו-
לוגיה מן המרכז הרפואי של קולומביה, בניו-יורק. הסברנו להם שיש להם בעיות רגשיות
ושלחנו אותם לטיפול פסיכיאטרי, ובכך האם היתה זו טעות? רק למחצה, עונה הפרופ'.
הרופאים צדקו כאשר עייחסו את הפרעות למוח, אבל הם האשימו את המוח הלוא נכון...
היכן נמצא המוח? מה בכלל השאלה? הרי הכל יודעים כי המוח נמצא בגולגולת, מוגן היטב
מאחורי עצמות חזקות. ובכך לא בדיוק, המוח הנמצא בראש הוא אחד מבין השניים. שהענק
הבורא לבני אדם, יש עוד מוח, והוא מסתתר דוקא במעיים...

המוח שבמעיים ידוע יותר בשם המדעי שלו " מערכת העצבים האנטרית" (מעיים ביונית).
והוא למעשה רשת עצבים עניפה, המשתרגת בכל שכבות הקרמה, המהווה יחד את מערכת העיכול-
הושט, הקיבה, המעיים והמעי הגס. אולם, מדגמשים החוקרים, זו יותר מאשר סתם מערכת
עצבים, כיון שהעצבים יוצרים ביניהם מערכת מסובכת של תקשורת. הפועלת כישות אחת,
אפשר בהחלט להתייחס אליהם כאל מוח, מערכת זו מסוגלת, כמו המוח היושב בראש, לפעול,
לזכור וללמוד, וגם ליצור מה שנקרא "תחושת בטן"...

למוח שבמעיים יש השפעה עצומה, על תחושותינו, אולם המדענים לא שמו לב, לכך בשמך
שנים רבות. כל אחד יודע כי התרגשות יתר, עושה לו "פרפרים" בבטן. ופחד מפני חוויה
קשה עלול לגרום לכאבים של ממש באותו איזור. הרופאים ידעו מזמן כי תרופות הפועלות
על המוח- כדוגמת תרופות נגד דכאון- עלולות לגרום לכאבי בטן. אבל ~~איש לא קשר בין~~
העובדות המוכרות היטב לבין משמעותן. המוח שבמעיים גילה שוב ושוב את פעילותו, למרות
~~שאיש~~ שאיש מבין החוקרים לא השכיל לעמוד על טיבה.

"במשך שנים היינו אומרים לאנשים שסבלו מכיבי קיבה, בעיות בליעה וכאבי בטן כרוניים,
שאלו בעיות דמיוניות" מודה ד"ר מייקל גרשון, פרופיסור ~~מ/ק/א~~ לאנטומיה ולביו-לוגיה
של התא מן המרכז הרפואי של קולומביה בניו-יורק. "הסברנו להם שיש להם בעיות רגשיות
ושלחנו אותם לטיפול פסיכיאטרי" ובכך האם היתה זו טעות? רק למחצה, עונה הפרופיסור,
הרופאים צדקו כאשר ייחסו את הפרעות למוח, אבל הם האשימו את המוח הלא נכון".

עד לתקופת האחרונה סברו המדענים, כי המוח שבראש שולט ישירות במערכת המעיים, המעי
נחשב לצינור פשוט, הפועל על פי רפלקסים (תגובה על גירוי), לפי הנחיות שמעביר לו המוח,
אבל אז הופיע מאן דהוא, שהציע לספור את סיבי העצבים המסתתרים במערכת המעיים, החוקיו
גידים וצנוריות
החוקרים נדהמו לגלות, שמאיזור זה מצויים מאה מיליון נוירונים, הרבה יותר מאשר בווט
השדרה. כך נולד תחום מחקר חדש בעולם הרפואה, הגסטרו-אנטרולוגיה (תורת הקיבה) הפרופ'

גשרון הוא אחד מן המוחים והחלוצים של התחום החדש, החוקר את היחס בין מערכת העצבים
המרכזית לבין מערכת העצבים הפרטית, היושבת באיזור המעיים המערכת האנטרית.
היום החוקרים יכולים להצביע על מקבילות רבות בין המערכת האנטרית לבין המערכת הכללית
של הגוף. כמעט כל חומר המפקח על פעילות המוח- מופיע גם במעיים. סרוטונין ודופמין,
חומרי שיכון כאבים ואפילו תוצרים כימיים המשמשים לשיכון חרדה, כולם קיימים במעיים

ממש כפי שהם מתפקדים במוח, לפיכך, אומר פרופ' גרשון "בדיוק כמו שהמוח יכול להציק למעיים, המעיים יכולים להציק חזרה למוח". בזמן השינה, המוח אינו מגיב, על קלט מן העולם החיצוני, אותה תופעה ניכרת במעיים, או

אומר ד"ר דוייד ויינגייט מהאוניברסיטה לונדון. במשך הלילה, המוח של המעיים, גורם להם התכווצות איטיות. גם במוח שבראש וגם במעיים ניכרים מחזוריים של תנועות איטיות בנות 90 דקות ולאחריהן פורצות תנועות מהירות של השרירים.

הקשר ההדדי בין שני המוחות, מוסיף ומסביר ד"ר ויינגייט, הוא הסבה לכך, שמי שטובל מהפרעות בקיבה, מתקשה להרדם בלילה. במשך שנים רבות היתה עובדה זו ידועה לכל- אבל הרופאים לא שמו לב אליה, עד לזמן האחרון. עכשיו הם גם יודעים מדוע זה קורה.

ההתחושות השונות העוברות על האדם משתקפות בפעילות העצבים שממעיים, הפחד, למשל גורם לגירוי יתר על הסטרוטונין ומשום כך ~~תקבלת~~ התרגשות עזה יכולה לגרום לשלשול.

למעשה כל התפעמות רגשית חזקה עשויה לגרום תחושה של "מחנק". טוב, הסיבה, היא גיקוי יתר על העצבים בוושט. שאיננו מאפשר לו עוד לבלוע, ועוד עובדה, הדועה היטב, שזכתה עכשיו לביאור במסגרת התיאוריה החדשה, : לחץ נפשי גורם לצרבת. זו התוצאה של ~~תקבלת~~ ההשפעה ההדית של שני המוחות.

לקשר בין המוח למעיים יש השלכות נוטפות, רצויות יותר, למשל: תרופות שהיו מיועדות למוח יכולות להשפיע על המעיים, ולהיפך, פרזאק תרופת ההרגעה החדשה, יכולה לשמש נגד עצירות" טוען ד"ר מייקל גרשון. הוא עצמו מכיר מתוך נסיון מקרים בהם סייעה הפרוזאק בתחום זה.

והעיקר מרגישים החוקרים, תחום המחקר החדש מצוי רק בתחילת הדרך, העובדות שהתבררו ישפיעו על השימוש בתרופות כבר בזמן הקרוב, אולם התגליות האמיתיות, הם משוכנעים עדיין ממתונות להם בהמשך.

במקורות היהודיים המוח והמעיים תופסים מקום נרחב וחשוב, כסמל ההתרגשות מוזכרים המעיים בחנ"ך, בשמואל ב' פרק כ' פסוק יוד נאמר: ועמשא לא נמשך בחכב, אשר ביד יואב ויכהו בה, אל החומש, וישפוך מעיו ארצה, ולא שנה לו וימת, גם ירמיהו פרד ד' פסוק י"ט: "מעי מעי אוחילה (מלאים הרדה ורעדה), בעיקר היתה מחלת המעיים בפוצה בין הכהנים שהיו הולכים יחפים על רצפה קרה וזה גרם להם למחלת המעים, במסכת שקלים בפרק החמישי מובא מספר הממונים שהיו בבית המקדש על כל מיני תפקידים שמלאו ואחד מהם היה בשם בן אחיה שהיה ממונה על חולי מעיים ושם בגמרא מפורש יותר ונאמר שם: "ע"י שהכנהנים שהיו מהלכין יחפים על הרצפה והיו אוכלים בשר ושותין מים היו באין לידי מחלת המעיי כי אסור היה לשתות יין בבית המקדש, והכהנים היו שותים מים, נאמר שם כי היה יודע ומומחה איז יין טוב למעיים ואיזה יין הוא סס המות לעמייס והוא היה נותן להם את המרשם של היין... ובמסכת עירובין דף נ"ד עמוד א' נאמר" בין הישר "חש במעיו עסטוק בתורה" כלומר שיש לו התרגשות במעיים ההשפעה הנפשית של לימוד התורה עוזרת להתרגשות זו. מאוד מאוד הקפידו בזמן התלמוד למנוע את מחלת מעיים שהיתה קשה מאוד, ובמסכת

גיטין דף ע"א נאמר: תני רבי חייא הרוצקן שלא יבא לידי חולי מעיים יהא רגיל בטיבול קיץ וחורף (לטבול בחומץ כלומר פת בחומץ) ופת ביין, ועוד נאמר שם: סעודתך שהנאתך

20/10/11, אישור אר"ע - בית כנסת סאון לילא

ממנה משוך ירך הימנה (כלומרשלא תמלא את כריסך) ואל תשהה עצמך בשעה שאתה צריך לנקבין ועוד נאמר שם: אמר ליה אליהו לרבי נתן: אכול שלישי, ושתה שלישי והנח שלישי ולכשתכעוס תעמוד על מילואיך" במסכת מכות ט"ז - עמוד ב' לא יאכל אדם אלא כשהוא רעב ולא ישחה אלא כשהוא צמא, ואל ישהה נקביו אפילו רגע אחד, אלא כל זמן שצריך להשתין או לחסך את רגליו יעמוד מיד.

הרמב"ם שהיה גם רופא במקצועו כהן כרופא מלך מצרים מרחיב את הדיבור על שמירת גוף בריא ואומר: הואיל וחיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא, שהרי אי אפשר שיבין או ידע מידיע מידיעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדין את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים והוא מונה מספר גדול של מנהגים לפני האכילה ולאחריה, וגומר את הפרק של בריאות הגוף בדברים אלה: כל עיר שאין בה עשרה דברים האלו אין תלמיד חכם ושאי לדור בתוכה ואלו הן: ביניהם רופא.....